

STORTINGET

Innst. 411 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:262 S (2025–2026)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Margit Bye og Marius Langballe Dalin om å ta vare på gjenværende naturskog og styrke miljøsyn i skogbruket

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen innføre et midlertidig forbud mot flatehogst av naturskog inntil permanent vern er avklart.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til verneform som kan brukes for å beskytte arealer med naturskog mot flatehogst, bygging av nye skogsveier og annen utbygging på permanent basis, som et supplement til tradisjonelt vern som naturreservat.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en revisjon av lover og forskrifter for å oppnå et mer bærekraftig skogbruk, som blant annet må innebære melde- eller søknadsplikt for hogst, strengere krav til uavhengig naturkartlegging samt forbud mot hogst i hekketiden. Standarden for hvordan skogene i Norge skal forvaltes og drives bærekraftig, må inngå i en offentlig forskrift.
4. Stortinget ber regjeringen gjennomgå lover og forskrifter og legge fram forslag som gir kommunene større handlingsrom til å sikre naturverdier i skogene etter plan- og bygningsloven og annet relevant

lovverk.

5. Stortinget ber regjeringen snarest tydeliggjøre i landbruksveiforskriften at bygging av landbruksveier krever konsekvensutredning og godkjent reguleringsplan, i henhold til plan- og bygningsloven § 12-1.
6. Stortinget ber regjeringen gjennomgå subsidiene til skogbruket med sikte på å fase ut ordninger som svekker naturtilstanden i skogene, til fordel for ordninger som premierer bærekraftige driftsformer som lukket hogst og lengre omløpstid.
7. Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag til fondsløsning for frivillig skogvern for å sikre forutsigbarhet, kontinuitet og jevnt høyt tempo i arbeidet med å innfri stortingsvedtaket om at 10 prosent av skogen skal vernes.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Landbruks- og matminister Nils Kristen Sandtrøen har uttalt seg om forslagene i brev av 24. april 2026. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Som ledd i komiteens behandling ble det åpnet for skriftlig innspill. Innspillene er sammen med sakens dokumenter tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Ruth Mariann Hop, Tobias Hangaard Linge, lederen Rune

Støstad og Solveig Vitanza, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen, Stig Even Lillestøl, Marius Arion Nilsen og Bengt Rune Strifeldt, fra Høyre, Erlend Larsen og Bård Ludvig Thorheim, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Senterpartiet, Geir Pollestad, fra Rødt, Synne Høyforsslett Bjorbæk, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Harry Valderhaug, viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Margit Bye og Marius Langballe Dalin om å ta vare på gjenværende naturskog og å styrke miljøhensyn i skogbruket.

Komiteen viser til at forslagsstillerne ønsker et midlertidig forbud mot flatehogst i naturskog i påvente av permanent vern, et representativt vern av naturskog, forbud mot hogst i hekketiden og etterlyser krav som sikrer uavhengig kartlegging av naturen i områder som omfattes av skogbruk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser videre til statsråd Nils Kristen Sandtrøens svarbrev i saken, hvor det fremholdes at regjeringen styrer etter Stortingets mål om 10 pst. skogvern, og at statsråden mener det er urealistisk å nå dette målet innen 2030, slik forslagsstillerne tar til orde for.

Flertallet viser til at skognæringen bidrar til sysselsetting og verdiskaping i store deler av landet. Et aktivt skogbruk gjennom bruk, hogst og planting er med på å skape en sterk næring, sørger for opptak av CO₂ og gir oss som samfunn muligheter for å redusere utslipp.

Flertallet viser til at en nasjonal skogpolitikk med felles lovverk, blant annet med skogbrukslova, har vært viktig for de verdiene som er i norske skoger i dag.

Flertallet merker seg at flere av forslagene som fremmes, har vært behandlet og avvist av Stortinget tidligere, jf. Dokument 8:40 S (2022–2023) om ny skogpolitikk, jf. Innst 288 S (2023–2024), og Dokument 8:97 S (2023–2024) om skogbruk og naturavtalen, jf. Innst 191 S (2022–2023).

Flertallet viser til statsrådets brev og til at nær 5,5 pst. av alt skogareal i Norge er vernet i dag, for å kunne ta vare på skog med spesielle verdier.

Flertallet er kjent med at dagens samarbeidsmodell med frivillig vern er en veletablert ordning som i stor grad har vært vellykket, med stor politisk oppslutning og høy legitimitet, lavt konfliktnivå og stor interesse fra private skogeiere. Det frivillige vernet har også bidratt til en økning i vernet skogareal, og gir målrettet vern av skog med størst naturverdi.

Flertallet merker seg at forslaget om et generelt, midlertidig forbud mot flatehogst i «naturskog» vil være

et brudd med Stortingets etablerte linje om at vern av skog skal skje gjennom frivillig vern av privateid skog. Flertallet merker seg statsrådets svarbrev til komiteen, som viser til at skogbrukslova i dag ikke inneholder noen hjemmel til å forby visse hogstformer på omfattende skogarealer ut fra hva som har vært tidligere hogstpraksis. Forslaget om et midlertidig hogstforbud vil derfor kreve lovendring, og en utredning av den eventuelle lovendringen som blant annet også omfatter forholdet til Grunnloven § 105.

Flertallet viser også til at Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet har utarbeidet og offentliggjort kart over naturskog i Norge, som viser at ca. 35 pst. av det totale skogarealet i Norge faller innenfor avgrensingen for skog som ikke har vært flatehogd etter 1940. Flertallet merker seg dette, og at et forbud som skissert av forslagsstillerne derfor vil omfatte store skogareal i Norge. Flertallet advarer mot dette. Flertallet er også bekymret for at forbudet som foreslås, vil kunne få negative konsekvenser for hele verdikjeden gjennom redusert råstofftilgang, noe som kan føre til nedleggelse i skogindustrien.

Flertallet merker seg at forslagsstillerne foreslår revisjon av lover og forskrifter for å oppnå et mer bærekraftig skogbruk. Flertallet vil understreke behovet for en balansert lovgivning som tar hensyn til eiendomsrett og næringsfrihet samt bevaring av skog og natur og artsmangfold. I utformingen av kartleggings- og regelverk må både grunneiere, næringsinteresser, naturorganisasjoner og forskningsmiljøer trekkes inn, slik at man får et godt og langsiktig regelverk.

Flertallet viser også til at miljøinnsatsen i skogbruket har økt de siste tjue årene, og at skogbruket gjør mye for å bedre identifisere nye livsmiljøer og truede naturtyper. Takket være blant annet god forvaltning av skogressursene har Norges skogvolum og arealene med gammel skog økt det siste hundreår. Flertallet ser det som positivt at skogeierne setter av spesifikke skogarealer med høy miljøverdi som nøkkelbiotoper gjennom sine sertifiseringsordninger, og merker seg at sertifiseringen normalt krever at det ikke skal hogges i nøkkelbiotopene. Flertallet merker seg at dette arealet også øker, og at det nå omfatter ca. 1 100 kvadratkilometer skog, som kommer i tillegg til det vernede arealet.

Flertallet viser til forslaget om generell meldepplikt eller søknadspplikt for hogst, og frykter at dette vil føre til økt byråkratisering og store økonomiske konsekvenser for både kommunene og skogeiere. Flertallet er kjent med at det utføres om lag 14 000 hogster i året i Norge, og deler statsrådets vurdering som er kommunisert til komiteen om at det ikke er en selvfølge at det som kan oppnås med melde- eller søknadspplikt, i form av mer bærekraftig skogbruk, vil stå i et rimelig forhold til disse merulempene.

Flertallet merker seg forslaget om forbud mot hogst i hekketiden. Flertallet er kjent med at hekketiden er den mest sårbare perioden for fugl i skog, noe som krever at skogbruket tar spesielle hensyn. Flertallet ser det derfor som viktig at norsk PEFC Skogstandard inneholder konkrete krav til hensyn som skal tas til hekkende fugl, og at det bl.a. også stilles egne krav vedrørende hensyn til tiurleik og rovfugltreir.

Flertallet viser videre til forslaget om en generell utfasing av eksisterende tilskuddsordninger til skogbruket, noe flertallet ikke støtter.

Flertallet viser til at skogen spiller en viktig rolle i arbeidet med å nå klimamålene, og at tilskuddsordninger for skogbruket er viktige verktøy for å nå disse målene blant annet knyttet til karbonopptak, robust skog og klimatilpasning.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt vil innledningsvis understreke at bakgrunnen for forslagene er å sikre viktige naturverdier i skogene. Om lag halvparten av de truede artene lever der. Skogene er fellesgoder til glede for hele samfunnet og må forvaltes med utgangspunkt i det. Noen av verdiene i skogene kan måles i penger, mens andre er av en annen karakter. Utover å huse viktige naturverdier og store mengder karbon er skogene også en arena for friluftsliv og folkehelse. Dette tilsier at det er behov for lover, forskrifter og andre reguleringer som sikrer balansen mellom blant annet næringshensyn og miljø- og friluftslivhensyn. Disse medlemmer mener at forslagene vil bidra til å rette opp en ubalanse, til beste for fellesskapet.

Disse medlemmer peker på at flatehogst har vært dominerende hogstmetode fra cirka 1940, og den bidrar til å forringe økosystemet. Etter hogsten plantes ofte tettvokst industriskog med like trær og lite rom for lys, liv og andre arter. I tillegg står skogsbilveier og tømmermaskiner for store inngrep. Flatehogst reduserer også skogens opptak og lagring av karbon. Bare om lag en tredel av skogarealet i Norge har aldri vært flatehogd og kan defineres som naturskog, men det foregår likevel et betydelig omfang av hogst i naturskogene. Disse medlemmer mener derfor det er særlig viktig å redusere bruken av flatehogst og sikre gjenværende naturskog.

Disse medlemmer vil minne om at 167 forskere fra ulike institutter og institusjoner i 2024 sendte et opprop med ønske om kartlegging av naturskog, på bakgrunn av manglende dokumentasjon og en betydelig årlig hogst i naturskoger. I 2025 kom en første versjon av kartet over naturskogene, men dette har ennå ikke fått noen forvaltningsmessige konsekvenser.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre et midlertidig forbud mot flatehogst av naturskog inntil det er avklart om området skal vernes permanent.»

Disse medlemmer vil understreke at forbudet skal være midlertidig, og at en etterfølgende prosess må avklare om det er grunnlag for permanent vern gjennom den etablerte frivillige ordningen med erstatning til grunneierne.

Disse medlemmer mener også at det kan være hensiktsmessig å beskytte en del av naturskogen på en annen måte enn ved bruk av naturreservat, i og med at det er verdifulle tømmerressurser som skal kunne tas ut fra deler av arealet på en skånsom måte. Å bruke for eksempel landskapsvernområde som vernekategori med restriksjoner på flatehogst og bygging av skogsbilveier kan være en mulighet til å få mer beskyttelse av naturskogene, og det er ment som et supplement til bruk av naturreservat. Disse medlemmer understreker at dersom en slik form for vern innebærer en økonomisk byrde for grunneieren, skal dette erstattes på vanlig måte, og det bør være frivillig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta i bruk en verneform for å beskytte arealer med naturskog mot flatehogst, bygging av nye skogsveier og annen utbygging på permanent basis, som et supplement til den tradisjonelle og strengere verneformen naturreservat.»

Disse medlemmer påpeker at det skal være rom for et aktivt skogbruk på store deler av arealene, men at det fortsatt er en vei å gå for å gjøre dette bærekraftig. Klimaendringene forsterker utfordringene. For å ivareta miljøhensyn har skognæringen etablert en frivillig standard (PEFC) som forvaltes av bransjen. Dette fører til sammenblanding av roller. Blant andre Naturvernforbundet har dokumentert omfattende brudd på den frivillige standarden, og dette blir i liten grad sanksjonert. I tillegg er standarden for svak på flere områder. For eksempel tillater den hogst i hekketiden, noe som kan være kritisk for spesielt fuglelivet. Det er ikke tilstrekkelig å bare måtte visse hensyn, slik den frivillige standarden legger opp til. Melde- eller søknadsplikt ved hogst vil også bidra til større åpenhet om hogstplaner og vil være en nødvendig sikkerhetsventil for å hindre unødvendige og irreversible skader som kan skyldes mangel på kunnskap om naturverdier i områdene. Disse medlemmer mener at lovene og forskriftene for skogbruket bør revideres og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en revisjon av lover og forskrifter for å oppnå et mer bærekraftig skogbruk, som blant an-

net må innebære melde- eller søknadsplikt for hogst, strengere krav til uavhengig naturkartlegging samt forbud mot hogst i hekketiden. Standarden for hvordan skogene i Norge skal forvaltes og drives bærekraftig, må inngå i en offentlig forskrift.»

Disse medlemmer opplever også et behov for å gi kommunene en større mulighet til å begrense flatehogst i områder som kan være av særlig verdi for innbyggerne, for eksempel populære friluftslivområder, eller i artsrike områder i påvente av frivillig vern. Disse medlemmer etterlyser bedre verktøy for kommunene for dette og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå lover og forskrifter og legge fram forslag som gir kommunene større handlingsrom til å sikre naturverdier i skogene etter plan- og bygningsloven og annet relevant lovverk.»

Disse medlemmer minner om at det har vært, og pågår, flere konflikter rundt bygging av skogsbilveier, da slike gir betydelige naturødeleggelser direkte og indirekte gjennom blant annet inngrep, fragmentering og tilrettelegging for hogst. Som statsråden peker på i svarbrevet til representantforslaget, omfattes bygging av landbruksveier av plandelen av plan- og bygningsloven. Likevel opplever disse medlemmer at det er behov for oppklaring rundt saksgang og konsekvensutredning for å unngå unødige konflikter og langvarig saksbehandling, og mener at en konsekvensutredning må favne bredt og inkludere indirekte virkninger.

Disse medlemmer merker seg at statsråden svarer at det kan være behov for å tydeliggjøre sammenhengen mellom plan- og bygningsloven og landbruksveiforskriften når det gjelder betydningen av et eventuelt krav om reguleringsplan før det gis tillatelse etter landbruksveiforskriften

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest tydeliggjøre i landbruksveiforskriften at bygging av landbruksveier krever konsekvensutredning og godkjent reguleringsplan, i henhold til plan- og bygningsloven § 12-1.»

Økonomiske støtteordninger påvirker naturkvaliteten i skogene, ofte negativt. Disse medlemmer vil ikke avvike støtten, men vri den slik at den fremmer miljøet og ikke motsatt. Å stimulere til at skogen står lenger før den hogges, vil være bra for naturmangfoldet, bidra til økt karbonbinding og gi bedre tømmerkvalitet. Disse medlemmer minner om at den internasjonale naturavtalen sier at subsidier som er skadelige for naturmangfoldet, skal identifiseres, fjernes, fases ut eller endres, og disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå subsidiene til skogbruket med sikte på å fase ut ordninger som svekker naturtilstanden i skogene, til fordel for ordninger som premierer bærekraftige driftsformer som lukket hogst og lengre omløpstid.»

Disse medlemmer mener at ordningen med frivillig skogvern er en suksess. Midlene til dette har økt, men bevilgningene er uforutsigbare. Det skaper utfordringer med tanke på saksbehandling og usikkerhet for grunneierne. Disse medlemmer etterlyser derfor en ordning som er både ambisiøs og forutsigbar. Videre vil disse medlemmer understreke at frivillig vern av skog må suppleres med mer vern av offentlig grunn, blant annet for å sikre at man verner store nok områder med et representativt utvalg av naturverdiene i Norge.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan ordningen med frivillig skogvern kan sikre bedre forutsigbarhet og kontinuitet og jevnt høyt tempo i arbeidet med å innfri stortingsvedtaket om at 10 pst. av skogen skal vernes. Dette må gjøres slik at et representativt utvalg av naturverdiene vernes.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innføre et midlertidig forbud mot flatehogst av naturskog inntil det er avklart om området skal vernes permanent.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen ta i bruk en verneform for å beskytte arealer med naturskog mot flatehogst, bygging av nye skogsveier og annen utbygging på permanent basis, som et supplement til den tradisjonelle og strengere verneformen naturreservat.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en revisjon av lover og forskrifter for å oppnå et mer bærekraftig skogbruk, som blant annet må innebære melde- eller søknadsplikt for hogst, strengere krav til uavhengig naturkartlegging samt forbud mot hogst i hekketiden. Standarden for hvordan skogene i Norge skal forvaltes og drives bærekraftig, må inngå i en offentlig forskrift.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomgå lover og forskrifter og legge fram forslag som gir kommunene større

handlingsrom til å sikre naturverdier i skogene etter plan- og bygningsloven og annet relevant lovverk.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen snarest tydeliggjøre i landbruksveiforskriften at bygging av landbruksveier krever konsekvensutredning og godkjent reguleringsplan, i henhold til plan- og bygningsloven § 12-1.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen gjennomgå subsidiene til skogbruket med sikte på å fase ut ordninger som svekker naturtilstanden i skogene, til fordel for ordninger som premierer bærekraftige driftsformer som lukket hogst og lengre omløpstid.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan ordningen med frivillig skogvern kan sikre bedre forutsigbarhet og kontinuitet og jevnt høyt tempo i arbeidet med å innfri stortingsvedtaket om at 10 pst. av skogen skal ver-

nes. Dette må gjøres slik at et representativt utvalg av naturverdiene vernes.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:262 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Margit Bye og Marius Langballe Dalin om å ta vare på gjenværende naturskog og styrke miljøhensyn i skogbruket – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 28. mai 2026

Rune Støstad

leder

Synne Høyforsslett Bjørbæk

ordfører

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

26/742-

24. april 2026

Uttalelse til Dok 8:262 S (2025-2026) Om å ta vare på gjenværende naturskog og styrke miljøhensyn i skogbruket

Jeg viser til brev av 9. april 2026 om at Næringskomitéen har til behandling representantforslag 262 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Margit Bye og Marius Langballe Dalin om å ta vare på gjenværende naturskog og styrke miljøhensyn i skogbruket.

Representantforslaget er oversendt til uttalelse. Forslaget består av sju delforslag. I det følgende kommenterer jeg tematikken generelt. Deretter knytter jeg noen kommentarer til hvert enkelt delforslag.

Skogen er blant annet viktig for næringsvirksomhet, friluftsliv og miljøverdier. I forrige stortingsperiode ble det med forlikene mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV på Stortinget bevilget penger til forsøk og kurs i flerdret skogbruk samt midler til utvikling av metodikk for flerbruk i skogbruksplanleggingen. Dette er eksempler på politikk som kombinerer både verdiskaping, naturhensyn og videre kunnskapsutvikling. Samlende løsninger for forvaltning av skog er også viktig for meg som statsråd.

De siste årene er det også gjennomført flere initiativer fra skogeiere og fagmiljøer selv som eksempelvis tester ut varierte former for hogst som bidrar til at mer død ved får bli værende igjen av hensyn til biologisk mangfold, eller planting av flere treslag for å tilpasse teiger til et klima i endring.

Aktiv bruk av skog gir arbeidsplasser og muligheter til å lage produkter som er basert på en fornybar ressurs, eksempelvis til boliger. Skogbruket gir oss som samfunn muligheter for å

reduere utslipp og øke opptaket av CO₂ gjennom langsiktig forvaltning og kontinuerlig fornyelse av skogressursen. En nasjonal skogpolitikk med felles lovverk blant annet med skogbruksloven har vært viktig for de verdiene som vi har i norske skoger i dag.

For å ta vare på skog med spesielle verdier er det per i dag vernet godt over 6000 km² skog, eller ca. 5,2 % av alt skogareal i Norge. Dette er et areal som er nesten halvannen gang så stort som Østfold fylke. Stortingets mål om vern av 10 % av skogarealet legger opp til at dette arealet nær skal dobles. Dette målet styrer regjeringen etter. På privat grunn skal dette skje gjennom frivillig vern.

I tillegg setter skogeierne av spesifikke skogarealer med høy miljøverdi som nøkkelbiotoper gjennom sine sertifiseringsordninger. Sertifiseringen krever normalt at det ikke skal hogges i nøkkelbiotopene. Dette arealet øker også, og omfatter nå ca. 1100 kvadratkilometer skog, som kommer i tillegg til det vernede arealet.

Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 35 (2023-2024)) ble vedtatt av Stortinget i januar 2025. Som del av handlingsplanen ble det fastsatt nye nasjonale mål for skog i Norge. Disse målene lyder:

- Skog som er vernet etter naturmangfoldloven er i økologisk tilstand nær naturtilstand i 2050.
- I øvrig skog er økologisk tilstand, målt med direktoratenes indikatorer, forbedret innen 2050, samtidig som det er et aktivt bærekraftig skogbruk på drivverdige arealer og skognæringens konkurransekraft er ivaretatt.

I stortingsmeldingen la regjeringen også fram en meny av tiltak for skog som skal bidra til å forbedre den økologiske tilstanden mot 2050. Flere av tiltakene retter seg mot gammel skog eller skog med spesielle miljøverdier.

I meldingen ble det pekt ut 13 indikatorer for den økologiske tilstanden i skog. De fleste av disse viste positiv utvikling i tjuårsperioden 1999-2019. Dette gjelder blant annet en betydelig økning av arealet av biologisk gammel skog, mengden død ved i skog, innslaget av lauvtrær i barskog, store trær og arealet med flersjiktet skog. Regjeringen følger den videre utviklingen av disse indikatorene som grunnlag for å vurdere den økologiske tilstanden framover.

Kommentarer til de enkelte forslagene:

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen innføre et midlertidig forbud mot flatehogst av naturskog inntil permanent vern er avklart.

Gjennom Stortingets behandling av norsk handlingsplan for naturmangfold er målet om at 10 % av skogen skal vernes videreført. Ved vern av skog på privat grunn, ligger prinsippet om frivillig vern fast. Frivillig skogvern er en ordning der skogeier selv tilbyr skogareal til vern. Dersom området har natur- og miljøkvaliteter som tilsier vern, og vernemyndighetene takker

ja til tilbudet, kan området vernes som naturreservat etter naturmangfoldloven § 37. Det vil da forhandles frem en avtale mellom skogeier og staten som inneholder avgrensning av området, verneforskrift som regulerer bruken av området og erstatning. Det er stor interesse fra skogeierne for ordningen. Den har bidratt til å redusere konfliktnivået knyttet til skogvern.

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet har utarbeidet og offentliggjort en første versjon av kart over naturskog i Norge. Et eget kartlag over skog som ikke har vært flatehogd etter 1940 viser at ca. 35 % av det totale skogarealet i Norge faller innenfor denne avgrensningen. Et forbud som skissert av forslagsstillerne ville dermed ha omfattet store skogareal i Norge. Den første versjonen har en usikkerhet som gjør det krevende å avgjøre med sikkerhet hvor det foreslåtte forbudet faktisk ville gjelde.

I forskrift om berekraftig skogbruk stilles det krav om at skogeier skal gjennomføre miljøregistreringer før hogst. Miljøregistreringene skjer som del av skogbruksplanleggingen etter en offentlig godkjent metode (Miljøregistreringer i Skog, heretter omtalt som MiS) og i samsvar med kartleggingsmetodikken Natur i Norge (NiN). Registreringene skal blant annet kartlegge de viktigste livsmiljøene i skogen, og forutsetter normalt feltundersøkelser. Gjennom skogbruksplanleggingen har skogeier derfor kunnskap om den eldste skogen og miljøverdier i skog som gjerne er mer presis og nyansert enn oversiktskartet over skog som ikke er flatehogd etter 1940.

Skogbruksloven inneholder i dag ingen hjemmel til å forby visse hogstformer på omfattende skogarealer ut fra hva som har vært tidligere hogstpraksis. Forslaget om et midlertidig hogstforbud vil kreve lovendring, og en utredning av den eventuelle lovendringen som blant annet også omfatter forholdet til Grunnloven § 105.

Tilrådingen er at et slikt forbud ikke vedtas.

Jeg viser her også til at gjennom behandling av handlingsplanen for naturmangfold har Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag til meny av tiltak for skog, med sikte på forbedret økologisk tilstand i skog innen 2050 og ulike tiltak for å nå dette målet. Det er blant annet varslet utredning av behov for eventuelle nye tiltak og virkemidler knyttet til skog med bestandsalder over 160 år.

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til verneform som kan brukes for å beskytte arealer med naturskog mot flatehogst, bygging av nye skogsveier og annen utbygging på permanent basis, som et supplement til tradisjonelt vern som naturreservat.

Jeg deler representantenes syn om at det er avgjørende at vernet er representativt. Det er imidlertid ikke realistisk å få til vern av 10 prosent av den produktive skogen innen 2030. Jeg er også enig i at det er avgjørende for naturmangfoldet hvordan de resterende 90 prosentene av den produktive skogen forvaltes. Derfor fremmet regjeringen i Naturmeldingen (Meld. St. 35 (2023-2024)) mål for økologisk tilstand i skog og en meny av tiltak for å nå målene.

Når det gjelder verneform som kan brukes til å beskytte arealer med naturskog mot flatehogst, bygging av nye skogsveier og annen utbygging på permanent basis, men som samtidig åpner for andre hogstformer, så vil aktuell verneform kunne være

landskapsvernområde slik representantene påpeker. I naturreservater og nasjonalparker vil et slikt restriksjonsnivå ikke være aktuelt.

Det har historisk blitt vernet enkelte landskapsvernområder i skog med bestemmelser som åpner for andre typer hogst enn flatehogst, men som fortsatt hindrer bygging av veier og andre større inngrep, altså den type vern forslagsstillerne etterspør. Erfaringen har vært at verneformen kan være egnet til å beskytte landskapsverdier og opplevelsesverdier ved at man bevarer et helhetlig skogbilde uten større hogstflater. Den kan samtidig være mindre effektiv til å beskytte truede og nær truede arter. En stor andel av de truede artene i skog er knyttet til gammel skog, og særlig død ved og gamle trær er viktig for mange av disse artene. Blant annet avhengig av mengden død ved som blir igjen i et område, kan et slikt landskapsvern være mindre effektivt sammenlignet med naturreservat for å bevare en del av de truede artene i skog.

Tilrådingen er at forslaget ikke vedtas.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en revisjon av lover og forskrifter for å oppnå et mer bærekraftig skogbruk, som blant annet må innebære melde- eller søknadsplikt for hogst, strengere krav til uavhengig naturkartlegging samt forbud mot hogst i hekketiden. Standarden for hvordan skogene i Norge skal forvaltes og drives bærekraftig, må inngå i en offentlig forskrift.

Skogbruksvirksomhet i Norge reguleres gjennom skogbruksloven. Loven stiller krav om at skogeier skal ha oversikt over miljøverdiene i egen skog og ta hensyn til dem ved gjennomføring av alle tiltak i skogen.

Forskrift om bærekraftig skogbruk inneholder en rekke konkrete miljøkrav til skogbruksvirksomheten. Dette gjelder for eksempel krav om å ivareta verdiene i viktige livsmiljøer og nøkkelbiotoper, om lukkede hogstformer, innblanding av lauvtrær, utbedring av kjøreskader, sparing av livsløpstrær, rydding av kvist fra turstier mv. Det er også et krav etter forskriften at det skal gjennomføres miljøregistreringer før hogst.

Norsk PEFC Skogstandard sertifiserer så godt som alt omsatt tømmer i Norge. Det er ikke riktig når forslagsstillerne sier at standarden fastsettes av bransjen selv. Skogstandarden er utarbeidet og avtalt mellom skognæringen, miljøorganisasjoner og andre interessentgrupper. Standarden blir revidert jevnlig, ble sist revidert i 2022, og internasjonalt godkjent i juni 2023.

I alt 15 organisasjoner har deltatt i revisjonsarbeidet gjennom en arbeidskomité. Myndighetene har ikke en formell rolle i utformingen av standarden, men Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet deltar som observatører i komitéen. Sertifiseringen legger opp til et kontinuerlig forbedringsarbeid, der avvik hos den sertifiserte blir fulgt opp og lukket etter nærmere regler. Ved alvorlige brudd kan skogeier utelukkes fra gruppesertifiseringen og ved svært alvorlige brudd kan sertifikatholder miste sertifikatet, og dermed i praksis også markedsadgangen.

Melde- eller søknadsplikt for hogst

Det utføres om lag 14 000 hogster i året i Norge. Forslaget om en generell meldeplikt eller søknadsplikt for hogst vil derfor føre med seg en økt byråkratisering og store økonomiske og

administrative konsekvenser både for kommunene og for skogeierne. Det er ingen selvfølge at det som kan oppnås med melde- eller søknadsplikt, i form av mer bærekraftig skogbruk, vil stå i et rimelig forhold til disse merulempene.

I dag tar skogeierne miljøhensyn uten erstatning, som blant annet omfatter å sette av områder som nøkkelbiotoper der skogen normalt ikke blir hogd. Det er også utviklet overvåkingsopplegg for å sikre at nøkkelbiotopene blir forvaltet i samsvar med regelverk og sertifikatkrav. Praktisk talt alt skogareal som er aktuelt for skogsdrift er omfattet av skogbruksplaner med miljøregistreringer, og både offentlig og privat regelverk krever at skogeier skal ha kunnskap om miljøkvalitetene i området før det kan gjennomføres ulike skogtiltak.

Offentlige myndigheter kontrollerer både etterlevelse av skogbruksregelverket, gjennomfører etterkontroll knyttet til søknader om tillatelse eller tilskudd, og overvåker også skogtilstanden gjennom Landsskogtakseringen. Skogsektoren følger sine sertifikatsystemer som inneholder regler og restriksjoner etterspurt i markedet. Jeg mener derfor på bakgrunn av de miljøhensyn og kontroll- og oppfølgingsarbeidet som beskrevet ovenfor at forslaget om en generell meldeplikt eller søknadsplikt for hogst er uheldig og unødvendig.

Strengere krav til uavhengig naturkartlegging

Som nevnt stiller forskrift om berekraftig skogbruk krav om at det gjennomføres miljøregistreringer før hogst. Skogbruket drives dermed med grunnlag i kunnskap om miljøverdiene i skogen. Miljøverdiene registreres etter MiS-metodikken som registreringsmetodikk. Registreringene gjennomføres vanligvis i forbindelse med skogbruksplanlegging, og utføres etter en detaljert instruks av personell som har opplæring i metoden.

Hogst i hekketiden

Hekketiden er den mest sårbare perioden for fugl i skog, og krever at skogbruket tar spesielle hensyn. Fuglers hekking i skog pågår normalt i perioden mai, juni og juli i Norge.

Norsk PEFC Skogstandard inneholder konkrete krav til de hensynene som skal tas til hekkende fugl: «I hekketiden skal skogsdrift i skog av spesiell betydning for fuglelivet unngås, såfremt det ikke er nødvendig for å komme til bakenforliggende skog.» Det er angitt særskilt hvilke skogtyper dette gjelder. I tillegg stiller skogstandardene egne krav om hensyn til tiurleiker og rovfuglreir.

Standarden må inngå i offentlig forskrift

Ved behandlingen av gjeldende skogbrukslov ble det understreket av Stortinget (Innst. O. nr. 61 (2004–2005)) at en forskrift måtte utformes slik at den sikrer nødvendige minstekrav uten å svekke den motivasjonen næringen har for å ta frivillige miljøhensyn, og heller ikke fører med seg byråkrati eller skaper uklare rammer for næringen. Det ble lagt til grunn at de som er tilsluttet sertifiseringsordningene ville oppfylle de krav som stilles i loven, og som ville følge av den kommende forskriften (Ot.prp. nr. 28 (2004–2005)).

Skogstandarden inneholder omfattende og detaljerte krav til skogbruksvirksomhet. Dersom alle kravene i skogstandarden skulle nedfelles i offentlig regelverk ville dette i praksis gjøre sertifiseringsordningene overflødige. Kontroll- og oppfølgingsarbeidet som i dag gjennomføres av sertifiseringsorganet og finansieres av næringen ville måtte gjennomføres og finansieres av offentlig myndighet. Dette ville ha store økonomiske og administrative konsekvenser, ikke minst for kommunene som er tilsynsmyndighet. Man ville også miste dialogen mellom miljøorganisasjoner og næringsorganisasjoner om miljøkravene, samtidig som endring og oppdatering av kravene ville bli mindre dynamisk. Systemet med kontinuerlig forbedring ville i utgangspunktet bli erstattet med straffebestemmelser i lov og forskrift, og næringens egenmotivasjon for å stille og oppfylle miljøkrav ville stå i fare for å bli svekket. Jeg mener Stortingets vurdering av ansvarsdelingen mellom regelverket og sertifiseringsordningene står seg godt i dag.

Oppsummert tilrår jeg at forslaget om en revisjon av lover og forskrifter som beskrevet ikke vedtas.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringen gjennomgå lover og forskrifter og legge fram forslag som gir kommunene større handlingsrom til å sikre naturverdier i skogene etter plan- og bygningsloven og annet relevant lovverk.

Kommunene skal som plan- og bygningsmyndighet ivareta plan- og bygningslovens formål. Virkemidlene i loven er i hovedsak knyttet til planlegging og byggesaksbehandling. Iverksettelse av tiltak kan bare skje dersom tiltaket ikke er i strid med lovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, kommuneplanens arealdel og reguleringsplan.

Arealplanleggingen er et sentralt virkemiddel for å avveie og avklare bruk og vern av ressurser. Planene skal avklare rammene for arealdisponeringen basert på interesseavveininger mellom mange hensyn som blant annet miljø og samfunnsbehov. Kan en plan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen inneholde en konsekvensutredning av virkningene av planen, herunder miljøvirkninger. I randsonen til nasjonalparker og landskapsvernområder kan det fastsettes bestemmelser i kommuneplanen for å hindre vesentlig forringelse av verneverdiene i et verneområde. Det kan også gis retningslinjer om hvilke hensyn som skal vektlegges ved praktiseringen av annen lovgivning der kommunen er tillagt oppgaver. Ved gjennomføring av større bygge- og anleggstiltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø- og samfunn har kommunen plikt til å sørge for at det utarbeides reguleringsplan. Dispensasjon fra en vedtatt plan forutsetter at rettslige vilkår er oppfylt. Dispensasjon kan ikke gis hvis hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt. Fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene. I slike tilfeller skal det blant annet legges særlig vekt på konsekvensene av en dispensasjon for miljøet.

I praksis er det vanlig at skogområder legges ut til arealformålet LNF-R, se pbl. § 11-7 andre ledd nr. 5. I enkelte tilfeller er skogområdet regulert til tilsvarende arealformål etter pbl. § 12-5 andre ledd nr. 5. Ordinær skogsdrift vil være i samsvar med dette formålet. Også der arealer blir avsatt eller regulert til ulike former for utbygging vil ordinær skogsdrift være tillatt

frem til utbyggingen eventuelt skjer. Kommunen kan gjennom arealplaner fastsette begrensninger i adgangen til å drive skogbruk for eksempel av hensynet til naturverdier.

I den grad kommunen ikke har gitt særlige bestemmelser med hjemmel i plan- og bygningsloven, reguleres skogsdriften av skogbruksloven med underliggende forskriftsverk. Dette omfatter blant annet gjennomføring av hogst, foryngelse, framføring av vei og tiltak med sikte på å hindre skade på skogen. Det er kommunene som har rett og plikt til å håndheve reglene i loven.

Jeg kan ikke se hvilket behov det er for å gi kommunene større handlingsrom enn det denne lovgivningen åpner for med sikte på å sikre eventuelle naturverdier i skogen. Skal det gjennomføres vern, bør vernet skje som frivillig vern, og etter reglene i naturmangfoldloven. Jeg tilrår derfor at forslaget om en slik gjennomgang ikke vedtas.

Forslag 5: Stortinget ber regjeringen snarest tydeliggjøre i landbruksveiforskriften at bygging av landbruksveier krever konsekvensutredning og godkjent reguleringsplan, i henhold til plan- og bygningsloven § 12-1.

Bygging av landbruksveier omfattes av plandelen av plan- og bygningsloven. Det vil si at dersom en landbruksvei oppfyller vilkårene i plan- og bygningsloven § 12-1 tredje ledd, må det utarbeides og vedtas en reguleringsplan. Dette er lagt til grunn av Eidsivating lagmannsrett i LE_2023-22977, av Kommunal- og distriktsdepartementet i flere tolkningsuttalelser (TUDEP-2024-1648-0 og TUDEP-2023-230-2) og nylig av Sivilombudet i en uttalelse 4. mars 2026 (SOM-2025-1633). Av pbl. § 12-1, tredje ledd fremgår det at reguleringsplan kreves for tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Videre følger det av plan- og bygningsloven § 4-2 andre ledd med tilhørende forskrift om konsekvensutredning i hvilke tilfeller det vil være krav om konsekvensutredning.

Det er altså plan- og bygningsregelverket som styrer i hvilke tilfeller det er krav om reguleringsplan for landbruksveier. Disse reglene står på egne ben og er ikke nødvendige å gjenta i landbruksveiforskriften, dersom det ikke samtidig er et ønske om en materiell endring i forskriften. Sivilombudet har i den nevnte uttalelsen lagt til grunn at det etter gjeldende regelverk er uklart hvordan et eventuelt krav om reguleringsplan vil påvirke behandlingen av en søknad etter landbruksveiforskriften, og hvordan prosessene etter de to regelsettene skal samordnes. Jeg tilrår ikke å støtte forslaget som er fremlagt.

Jeg er imidlertid enig i at det kan være behov for å tydeliggjøre sammenhengen mellom plan- og bygningsloven og landbruksveiforskriften når det gjelder betydningen av et eventuelt krav om reguleringsplan før det gis tillatelse etter landbruksveiforskriften.

Forslag 6: Stortinget ber regjeringen gjennomgå subsidiene til skogbruket med sikte på å fase ut ordninger som svekker naturtilstanden i skogene, til fordel for ordninger som premierer bærekraftige driftsformer som lukket hogst og lengre omløpstid.

Stortinget har ved flere anledninger understreket at en bærekraftig bruk av skog er et sentralt element i arbeidet med å øke verdiskapingen på fornybare naturressurser, og at skogen

spiller en viktig rolle i arbeidet med å nå klimamålene. Tilskuddsordninger for skogbruket er viktige verktøy i regjeringens arbeid for å nå disse målene.

Det er mulig å øke karbonopptaket gjennom aktive tiltak i skog. Disse tiltakene kan bidra vesentlig til å nå klimamålene, særlig i et langsiktig perspektiv. Blant annet tilskudd til ungskogpleie under posten for klimatiltak i skog på statsbudsjettet virker positivt i så måte.

Regjeringen arbeider for å fastsette et langsiktig klimamål for forvaltet skog. Samtidig som det legges til rette for økte opptak av CO₂ i skog og økt bruk av biomasse, må en sørge for en god økologisk tilstand i skogen. Dette reflekteres i regjeringens mål for skog i Naturmeldingen, som tidligere omtalt. De årlige prioriteringene av ulike tilskudd til skogbruk vedtas av Stortinget ved behandling av statsbudsjettet.

Jeg tilrår derfor ikke at dette forslaget vedtas.

Forslag 7: Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag til fondsløsning for frivillig skogvern for å sikre forutsigbarhet, kontinuitet og jevnt høyt tempo i arbeidet med å innfri stortingsvedtaket om at 10 prosent av skogen skal vernes.

Generelt vil opprettelse av fond kunne bidra til å gjøre statsbudsjettet mindre oversiktlig, og for stor oppsplitting av budsjettet kan gjøre det vanskeligere å bruke budsjettet som styringsverktøy i den økonomiske politikken. Jeg mener derfor på generelt grunnlag at vi bør være tilbakeholdne med dette, og tilrår at forslaget om en fondsløsning for frivillig skogvern ikke vedtas.

Med hilsen

Nils Kristen Sandtrøen

